

Zagreb

PJESMOM SLAVITI GOSPODA

Kako pjesmom slaviti Gospoda, na to se pitanje može jednoznačno odgovoriti – na prikladan način. O tome pak što je prikladno, u različito se vrijeme na različit način odgovaralo. Nekoć su to bili divni gregorijanski napjevi, nazvani po papi Grguru Velikom (540. – 604.), sa svetopisamskim tekstovima. Duh, način, svrhovitost i stil toga pjevanja prenosio se usmenom predajom od prvih kršćana. Znano je da su neka od bitnih obilježja toga pjevanja jednoglasje, pjevanje slobodnim ritmom, u skladu s izgovorenom riječju, što tom pjevanju daje prirodnost, spontanost, svečanost i smirenost. To pjevanje nije popraćeno glazbalima. Ljudski glas je jedino glazbalo. To je pjevana molitva Katoličke crkve, njezina izvorna liturgijska glazba, te je stoga na Drugome vatikanskom saboru proglašeno službenim pjevanjem rimske Crkve. Liturgijski su se napjevi tijekom povijesti prenosili usmenom predajom, ali i pjesmaricama. U sjeverozapadnim krajevima Hrvatske najvažnije su dvije pjesmarice u kojima su skupljeni gregorijanski napjevi te liturgijske popijevke na onodobnome kajkavskom standardnom jeziku. To su *Pavlinska pjesmarica* i *Cithara octochorda*.

Pavlinska pjesmarica, iz 1644. godine, jest, zapravo, zbornik liturgijskih čitanja na latinskom i kajkavskom jeziku. Ta su čitanja popraćena jednoglasnim popijevkama za cijelu liturgijsku godinu. Neke od tih popijevaka, bilo da pripadaju europskoj ili hrvatskoj baštini, dragocjeno su blago iz kojega crpimo i danas jer se i danas rado čuju napjevi *Narodil nam se*, *Otec naš* *dobri* i *dr*.

Cithara octochorda iz 1701. pjesmarica je Zagrebačke biskupije. Doživjela je još dva izdanja, 1723. i 1757., pa se može reći da je to najvažnija tiskana pjesmarica, i to s notnim zapisom.

Jezik pjesmarice je latinski i kajkavski. Sastoji se od osam dijelova, pa je po tome i dobila naziv – *osmostruna citra*. Prva četiri dijela prate razdoblja crkvene godine. Za tu se pjesmaricu u literaturi navodi da su napjevi u njoj zabilježeni koralnim notama jednakih vrijednosti, slobodnim ritmom, kako se već uobičajilo praktimirati i tumačiti u zagrebačkoj Crkvi. Citara sadržava niz i danas nezaobilaznih pučkih popijevaka kao što su: *Zdrava Devica*, *Veseli se o Nazaret*, *Poslan je angel Gabrijel*, *Oh, moj Jezuš, ja spoznavam*, *Vsaka duša* i *dr*. Za obje te pjesmarice navodi se da su one krajem 19. i početkom 20. odigrale bitnu ulogu u istinskoj obnovi liturgijske glazbe.

Liturgijska glazba bitna je i danas u svim svojim oblicima. Crkva pjeva jer je Krist poziva da pjeva. Ona izvire iz obreda, postaje spasonosni dijalog s Gospodom, a ne zvučna kulisa. Ona krijepi i snaži ako posreduje prave vrijednosti, ako je tješnje povezana s liturgijskim činom, ugodnijim izražavanjem molitve, pridavanjem veće svečanosti obredima ili promicanjem

jednodušnosti zajednice koja slavi. Jedan od specifičnih oblika crkvene glazbe je i **glazbena molitva**, molitva okupljene vjerničke zajednice, umjetničko izražavanje vjere. To je oblik svojevrstnih glazbenih meditacija u kojemu su spojeni glazba, tekst, obred i prostor. Uz pjev, prikladnim se biblijskim tekstovima prati i crkvena godina i liturgijsko vrijeme ili pak teološke teme poput postanka, utjelovljenja, otkupljenja i sl. Glazbena molitva nuka nas da pripravimo srca kako bismo čuli riječi Božje zaodjenute glazbom i k *Njemu uzdighi dušu svoju*.

Takvu jednu glazbenu molitvu upriličila su u adventu 2011. skladnim pjevom i solističkim dionicama dva združena zagrebačka zbora – Mješoviti zbor župe bl. Alojzija Stepinca na Trnjanskoj Savici te Koralni i Župni zbor "Sveti Matej" župe sv. Mateja apostola i evanđelista iz Dugava, pod naslovom: *Ad te levavi animam meam* (*K tebi uzdižem dušu svoju*). Zborovi su pjevali napjeve iz gregorijanske i zagrebačke koralne baštine, na starome kajkavskom s početka 18. stoljeća, i popratili ih čitanjem prikladnih svetopisamskih tekstova, vezanim uz došašće ili tekstovima proroka. Zborno pjevanje za-

htjevno je i glazbeno, posebice kada je riječ o takvoj vrsti glazbe, i traži stručno vodstvo koje pjevače mora uvježbati da im pjev odražava duh napjeva, a župno zborna pjevanje traži usto i istinsku zauzetost, jer bi uvijek pjevom trebalo pratiti bitna liturgijska slavlja – i nedjeljom i blagdanom. Zbor iz Duga-

va brojniji je i ima dužu tradiciju u pjevanju liturgijskih napjeva. Osnovan je 1983. godine, ima i koraliste, koji se usavršuju u pjevanju korala. Vodi ih profesor crkvene glazbe Tihomir Prša. Zbor sa zagrebačke Trnjanske Savice postoji tek od 1999., od osnutka župe, brojčano je manji, a pod vodstvom je

profesorice crkvene glazbe Jelene Benković.

Udruženi zborovi nastupili su sa spomenutom adventskom glazbenom molitvom u kapelici bl. Alojzija Stepinca na Trnjanskoj Savici, u subotu 17. prosinca 2011., a u nedjelju 18. prosinca 2011. gostovali su u Župi sv. Jurja u Buku, kraj Pleternice, i tako oduševljenom slušateljstvu približili i pjevom i izgovorenim tekstom Božju riječ i najavili radost Kristova rođenja. Premda je bilo vrlo hladno, obje su dvorane bile ispunjene do posljednjega mjesta, što pokazuje zanimanje vjernika za takve programe kakve relativno rijetko imaju prigodu čuti u vlastitim župama. Poticaj je to voditeljima zborova da porade na novim sličnim projektima – Bogu na slavu, a puku na radost i pouku – jer su na koncertu mogli dobiti i pisane materijale s bitnim naznakama o napjevima i tipu pjevanja, a i bolje upoznati svoju glazbenu baštinu, koja nas od davnine potvrđuje kao dionike europske kulture.

Marija Znika

Zagreb

NOVI NOSAČ ZVUKA SESTARA KLANJATELJICA KRVI KRISTOVE

Hrvatske adventske popijevke naslov je novog nosača zvuka u izvedbi zbora sestara Klanjateljica Krvi Kristove Pelikan, pod

umjetničkim vodstvom Ruže s. Domagoje Ljubičić. Zbor sestara čini 17 članica koje ustrajno vježbaju, zdušno animiraju liturgijska slavlja te mnoga gostovanja u domovini i izvan nje. Tu tvrdnju opravdava činjenica da je to četvrti u nizu nosača zvuka koje je zbor Pelikan snimio.

Na novom nosaču zvuka, kojega predstavljamo, adventske su popijevke koje se pjevaju na liturgijskim slavljinama, ali i izvan njih, a ukupno ih je 21. Potrebno je također istaknuti umijeće lijepog pjevanja, koje je izraženo poletnim pjevom zvonkih glasova u svim napjevima, koje ćete čuti u navedenom programu.